

Ethiek in het Sociaal Domein:

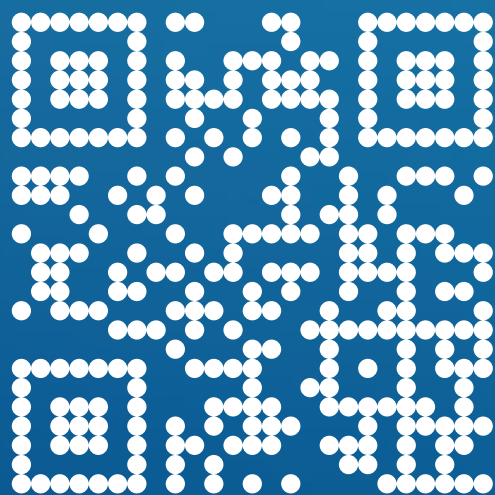
reflecteren op
ethiek en aannames

Welkom!

Ethiek in het Sociaal Domein:

reflecteren op
ethiek en aannames

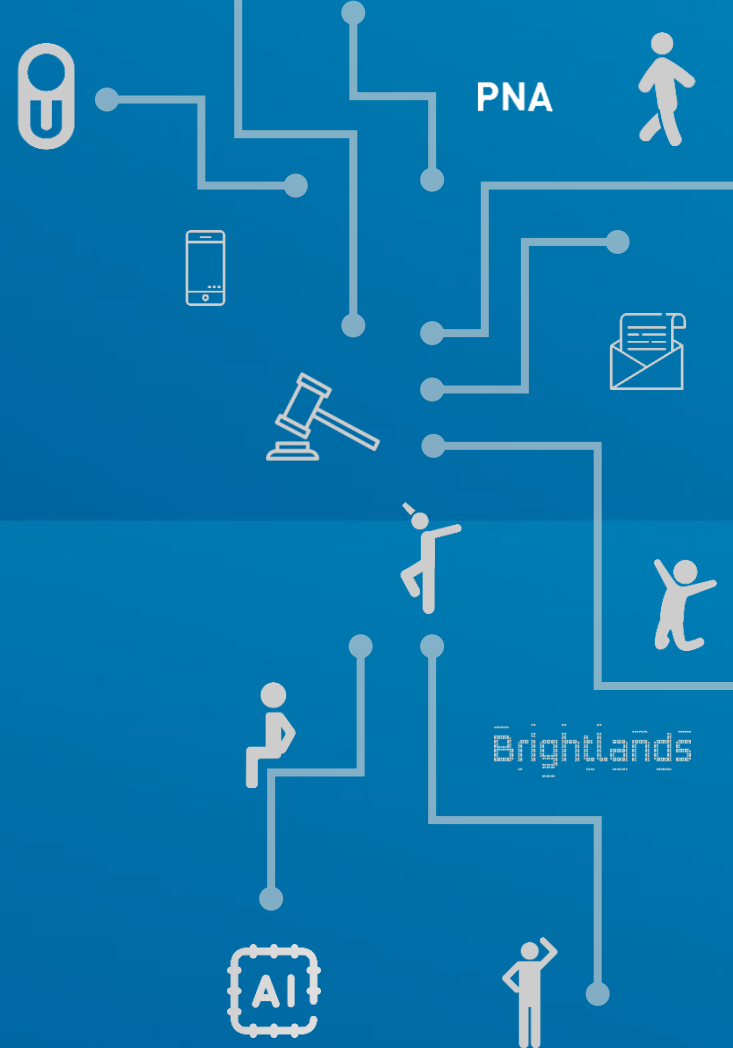

slides

<https://osf.io/6b8ky>

ELSA Lab
Armoede & Schuld
info@elsa-lab.nl

Steffi Kohl
Hogeschool Zuyd
Gjalt-Jorn Peters
Open Universiteit

burgerkracht Limburg

Hoe start je over ethiek?

Met iets dat niet droog,
saai, of bedreigend is... 🤔

De AVG! 🌟

These slides are:

Wat weet je van privacy?

Het Europese Dataprotectieverdrag is uit...

 = 1981

 = 1989

 = Geen idee

These slides are:

Wat weet je van privacy?

De Algemene Verordening
Gegevensbescherming is uit...

 = 2001

 = 2016

 = Geen idee

These slides are:

Goede antwoorden:

1981 Europese Dataprotectieverdrag

1989 Wet persoonsregistraties

2001 Wet bescherming persoonsgegevens

2016 Algemene Verordening Gegevensbescherming

These slides are:

Universele Verklaring voor de Rechten van de Mens

Artikel 7 Allen zijn gelijk voor de wet en hebben zonder onderscheid aanspraak op gelijke bescherming door de wet.

Artikel 21 Eenieder heeft het recht om op voet van gelijkheid te worden toegelaten tot de overheidsdiensten van zijn land.

Artikel 22 Eenieder heeft als lid van de gemeenschap recht op maatschappelijke zekerheid.

These slides are:

Niets nieuws onder de zon

1948: Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

1981: Europese Dataprotectieverdrag

2001: Wet bescherming persoonsgegevens

2016: AVG

2024: Zorgplicht (WMO, participatiewet, Jeugdwet)

2024: AI ACT

De slides are:

Niets nieuws onder de zon

1948: Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

1981: Europese Dataprotectieverdrag

2001: Wet bescherming persoonsgegevens

2016: AVG

2024: Zorgplicht (WMO,
participatiewet, Jeugdwet)

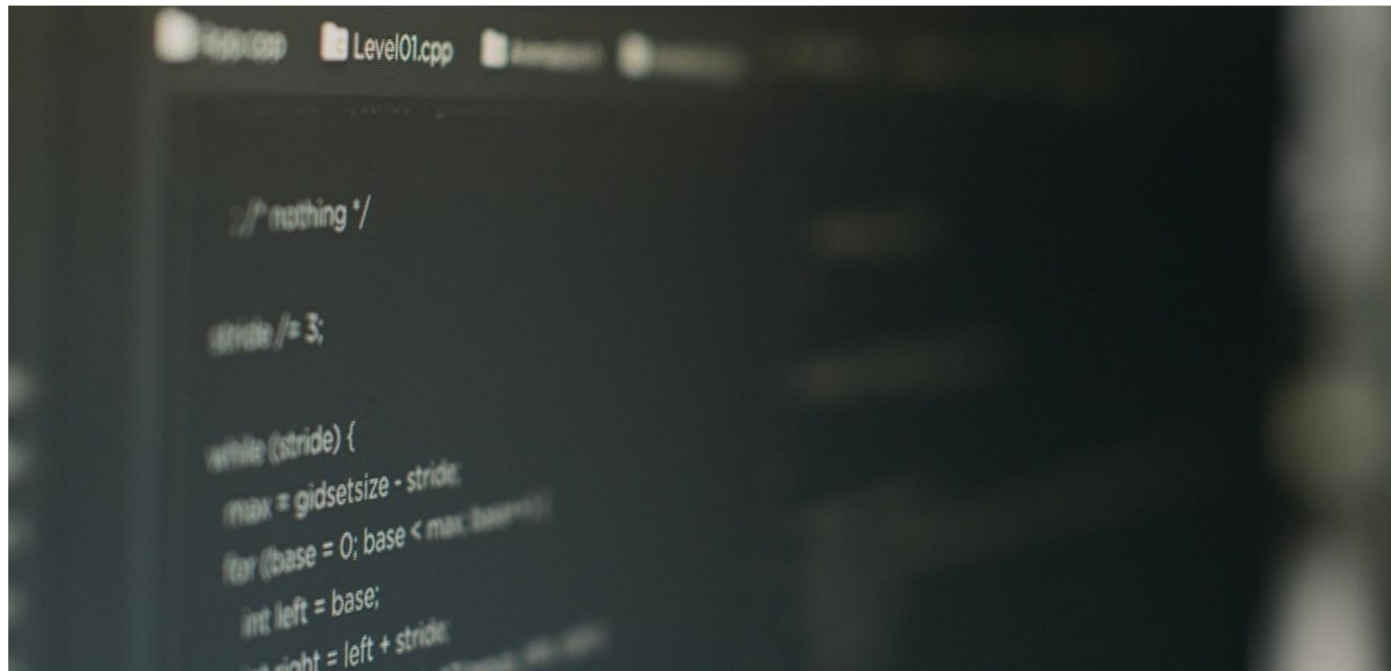

De Toeslagenaffaire

Een praktijkvoorbeeld

Amsterdam gestopt met AI-pilot voor bijstandsaanvragen

12 juni 2025 DOOR REDACTIE GEMEENTE.NU

Een poging van de gemeente Amsterdam om bijstandsaanvragen met kunstmatige intelligentie te beoordelen is gestrand. De pilot Slimme Check, waarin werd gewerkt aan een algoritme om bijstandsaanvragen eerlijker en efficiënter te beoordelen, werd stopgezet na kritiek en tegenvallende resultaten.

These slides are:

AI vestigde aandacht op oude uitdagingen

privacy
autonomie
uitlegbaarheid
onderbouwing

13:45-14:00

Login

Please enter your credentials to login.
Or create a new account [here](#)

Email

Password

Login

Life Cycles

Id	Title	Description	Actions
#1	ELSA Journal	A tool for embedding ethical, legal, and societal aspects in data science projects	View

Problem Definition / Project Scoping

Before any data is collected or models are built, it's crucial to define the problem space. This stage shapes the project's direction and impact. Early ethical, legal, and societal reflections help ensure that the goals are clear, legitimate, and sensitive to the needs and rights of all stakeholders.

Reflection Questions

Have you clearly defined the problem and its purpose?

☒ Yes

☐ No

Have you identified who will benefit from this project - and who might be harmed?

☐ Yes

☒ No

Have you considered alternative ways to frame the problem?

☐ Yes

These slides are:

Problem Definition / Project Scoping

Recommended Tools

Value Sensitive Design

Method

A method for integrating stakeholder values into the design process.

ValuesStakeholders

Visit Tool

Fill in Form

Problem Framing Canvas

Mapping, Tool, Canvas

A visual tool to help teams critically reflect on how a problem is framed.

ProblemFraming

Visit Tool

Choose File No file chosen

Upload tool's output

Stakeholder Mapping Tool

Mapping, Tool

Tool for identifying and analyzing stakeholder relationships.

Stakeholders

Visit Tool

Completed

These slides are:

CC

BY

NC

SA

Indices

Problem Definition / Project Scoping

Journal

Actions / Decisions

Guidelines / Tools / Methods Used

Notes / Open Questions

Save

These slides are:

13:45-14:00

wat we al hebben geleerd:

twee
 belangrijke
 lessen

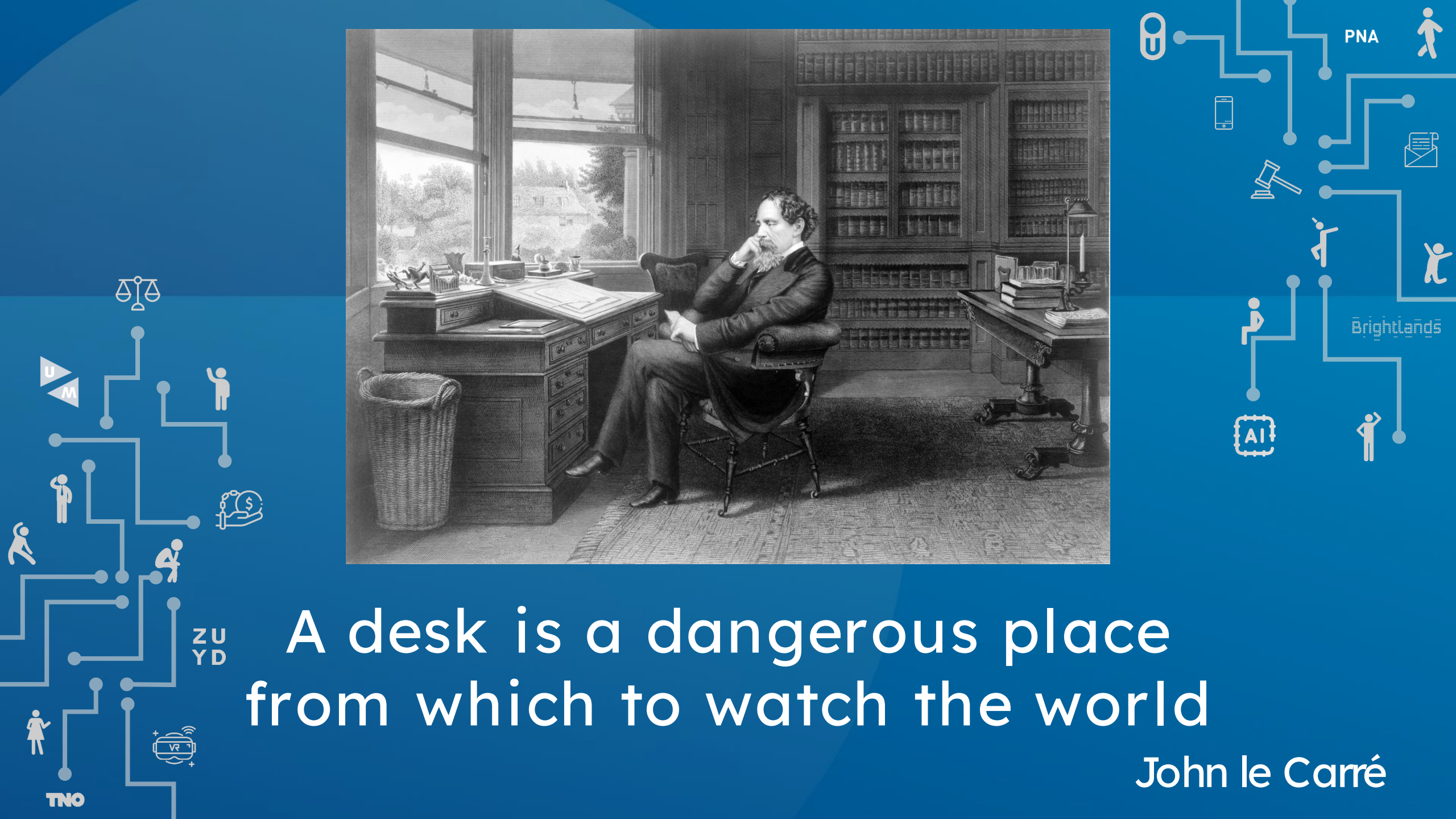

13:45-14:00

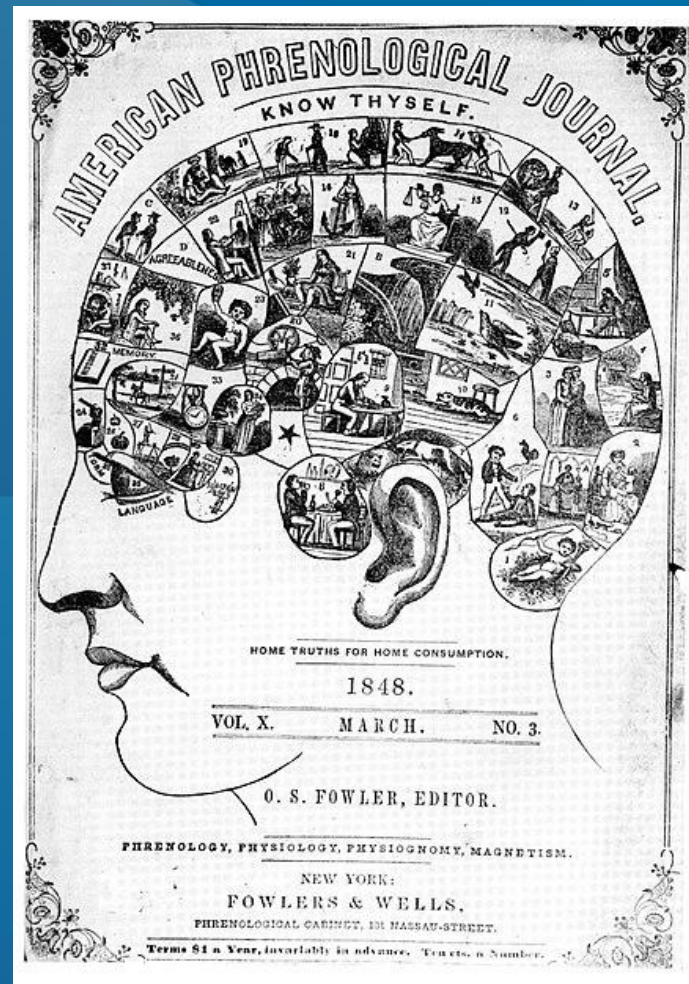
Nothing about us,
without us

A desk is a dangerous place
from which to watch the world

John le Carré

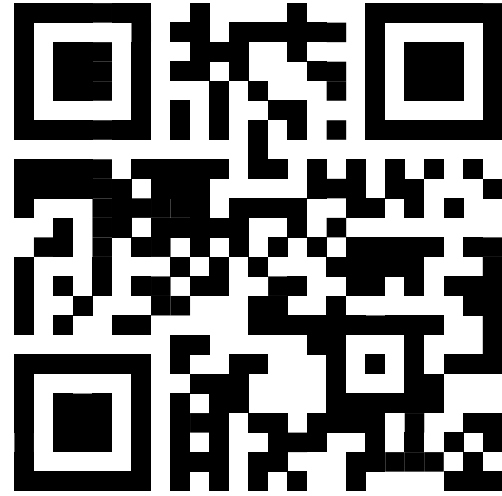

Your head is a dangerous place
from which to watch the world

Steffi & GJ

Wat is ethiek niet?

- Gevoel
- Religie
- Wetgeving
- (Cultureel geaccepteerde) normen
- Wetenschap

<https://edu.nl/3pbrn>

These slides are:

Wat is ethiek wel? Lenzen.

- Utilitarisme (‘resultaatethiek’)
 - Draagt iets bij aan de maximalisering van totaal geluk?
- Deontologie (‘plichtethiek’)
 - Is dit in lijn met principes waarvan ik zou willen dat zij een universele wet zouden zijn?
- Deugdedethiek
 - Sluit iets aan bij “deugden”?
(bv. moed, gematigdheid, wijsheid, en rechtvaardigheid)
- Zorgethiek
 - Wat betekent dit voor relaties?

<https://edu.nl/3pbrn>

These slides are:

INDIVIDUELE- EN COLLECTIEVE OPDRACHT

- Hoge verwachtingen en sterke verbondenheid
 - Practice what you preach
 - Mogelijkheden i.p.v. beperkingen
 - Duidelijke kaders
 - Collectieve verantwoordelijkheid
 - Collectieve ambitie
 - Constructieve conflicten
 - (Progressie)feedback
- Draagt dit bij aan het hoger doel?
 - Geloof ik hierin en wil ik dit dan ook echt?

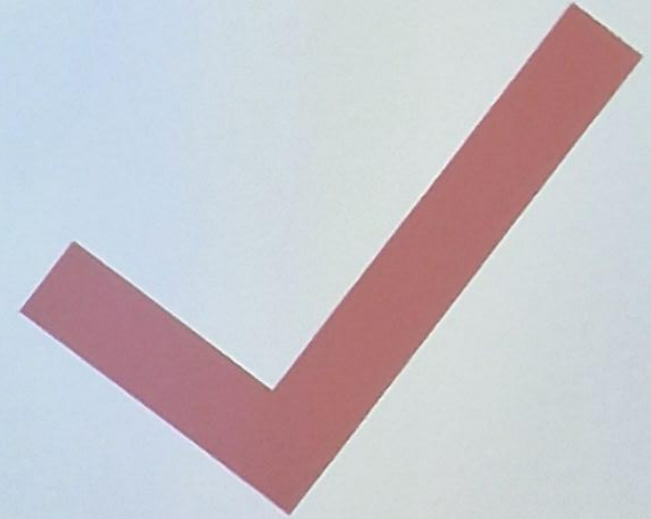
These slides are:

INDIVIDUELE- EN COLLECTIEVE OPDRACHT

-
- Hoge verwachtingen en sterke verbondenheid
 - Practice what you preach
 - Mogelijkheden i.p.v. beperkingen
 - Duidelijke kaders
 - Collectieve verantwoordelijkheid
 - Collectieve ambitie
 - Constructieve conflicten
 - (Progressie)feedback

- Draagt dit bij aan het hoger doel?
- Geloof ik hierin en wil ik dit dan ook echt?

se slides are:

Wat is ethiek wel? Lenzen.

- Moreel pluralisme

- Er zijn verschillende “oncombineerbare” ethische waarden.

Centraal:

Begrip van gevolgen

These slides are:

Conscious
Control of
Accumulation

Force of
dietary
habit

These slides are:

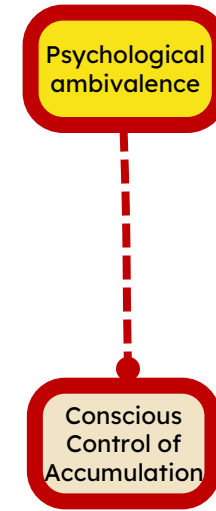
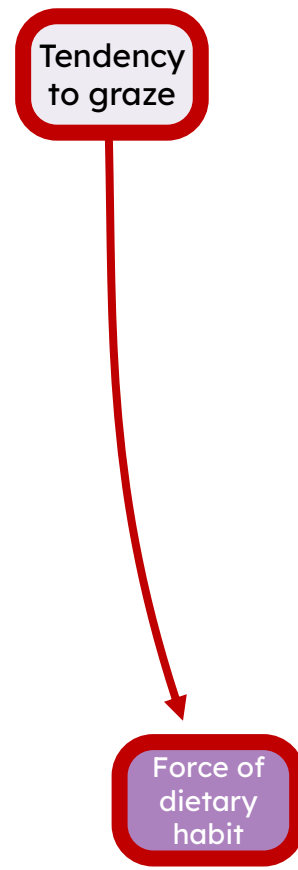
Psychological
ambivalence

Conscious
Control of
Accumulation

Force of
dietary
habit

These slides are:

These slides are:

Smoking
cessation

Tendency
to graze

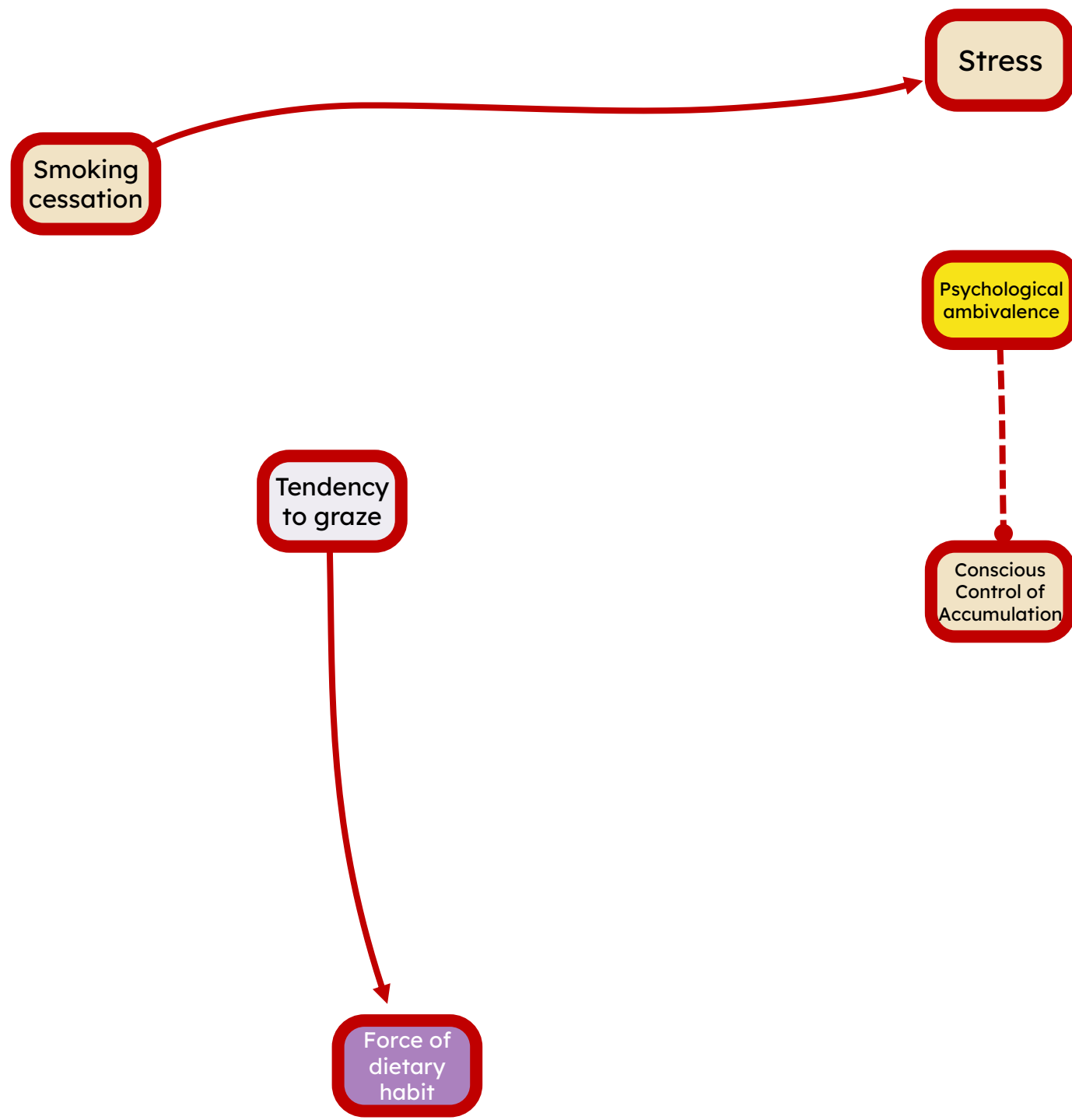
Force of
dietary
habit

Psychological
ambivalence

Conscious
Control of
Accumulation

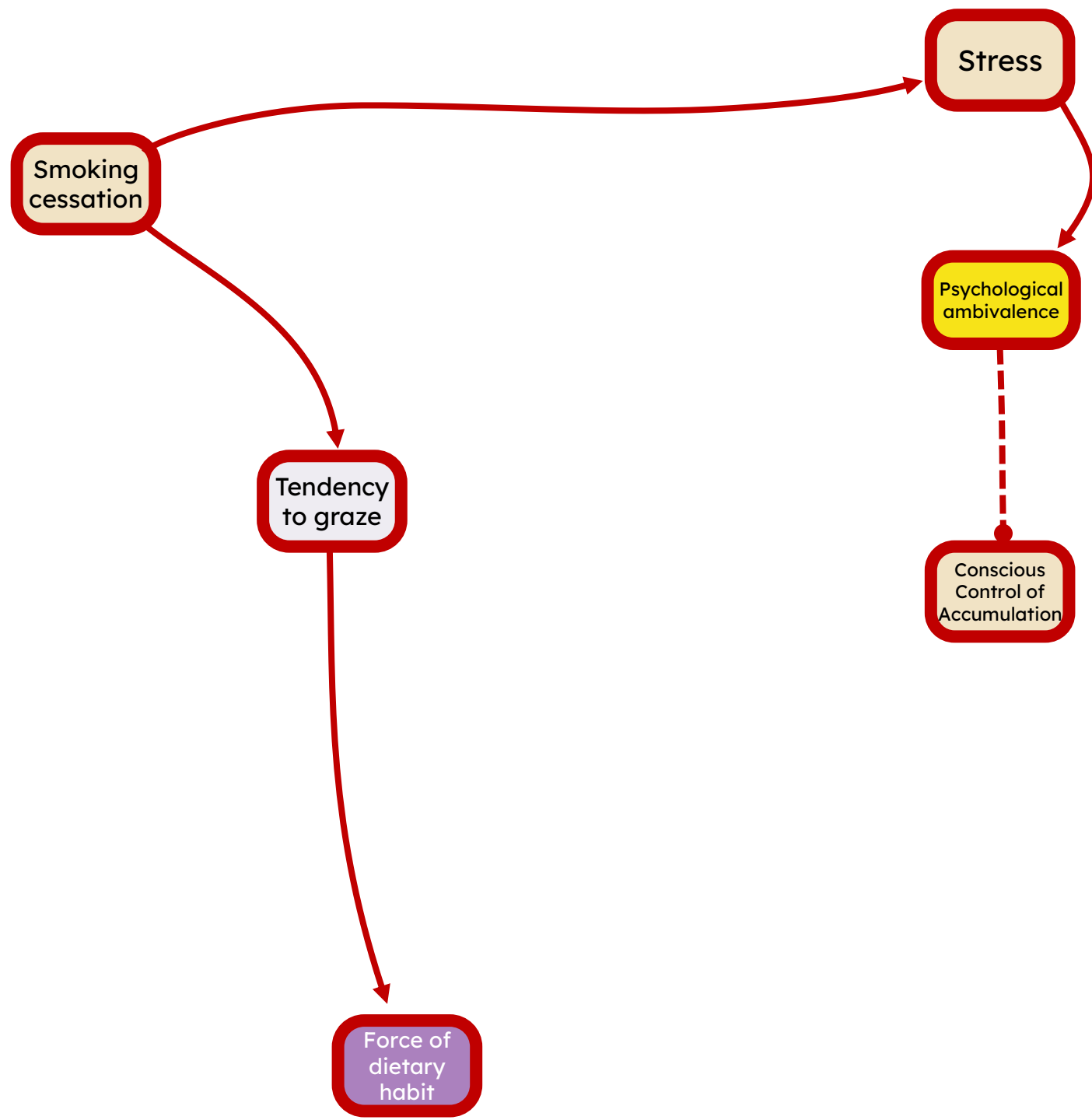
These slides are:

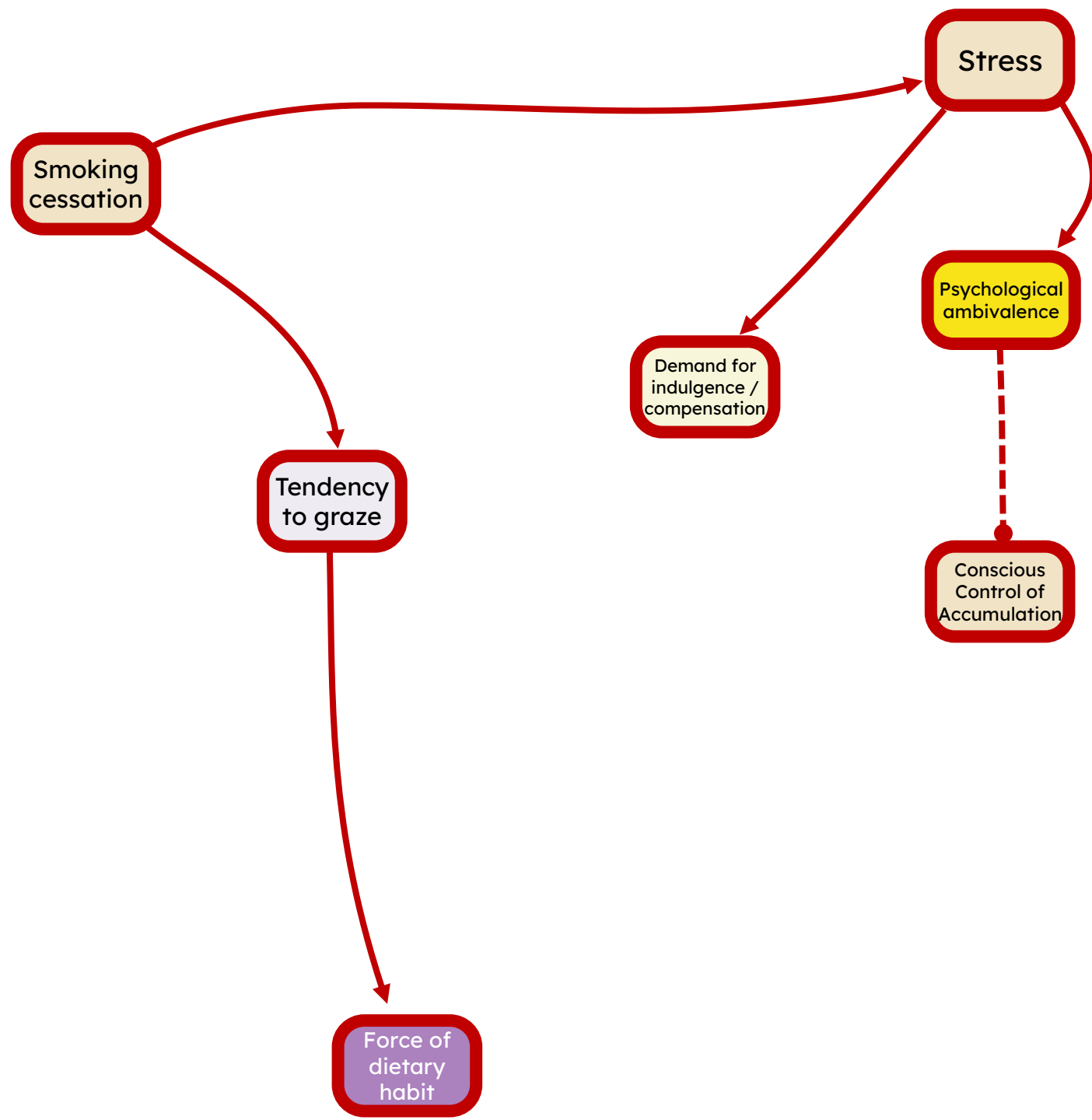
These slides are:

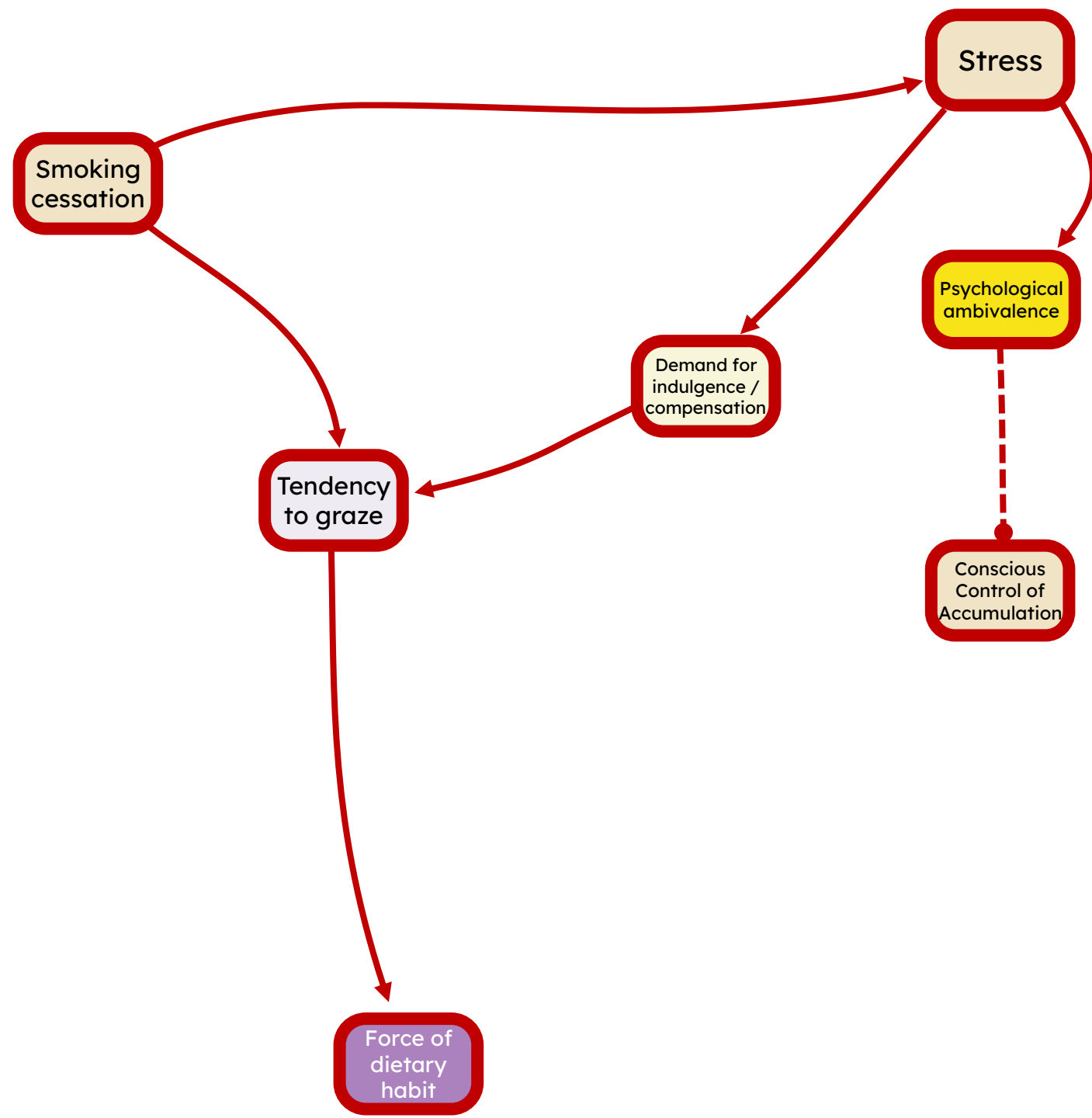
These slides are:

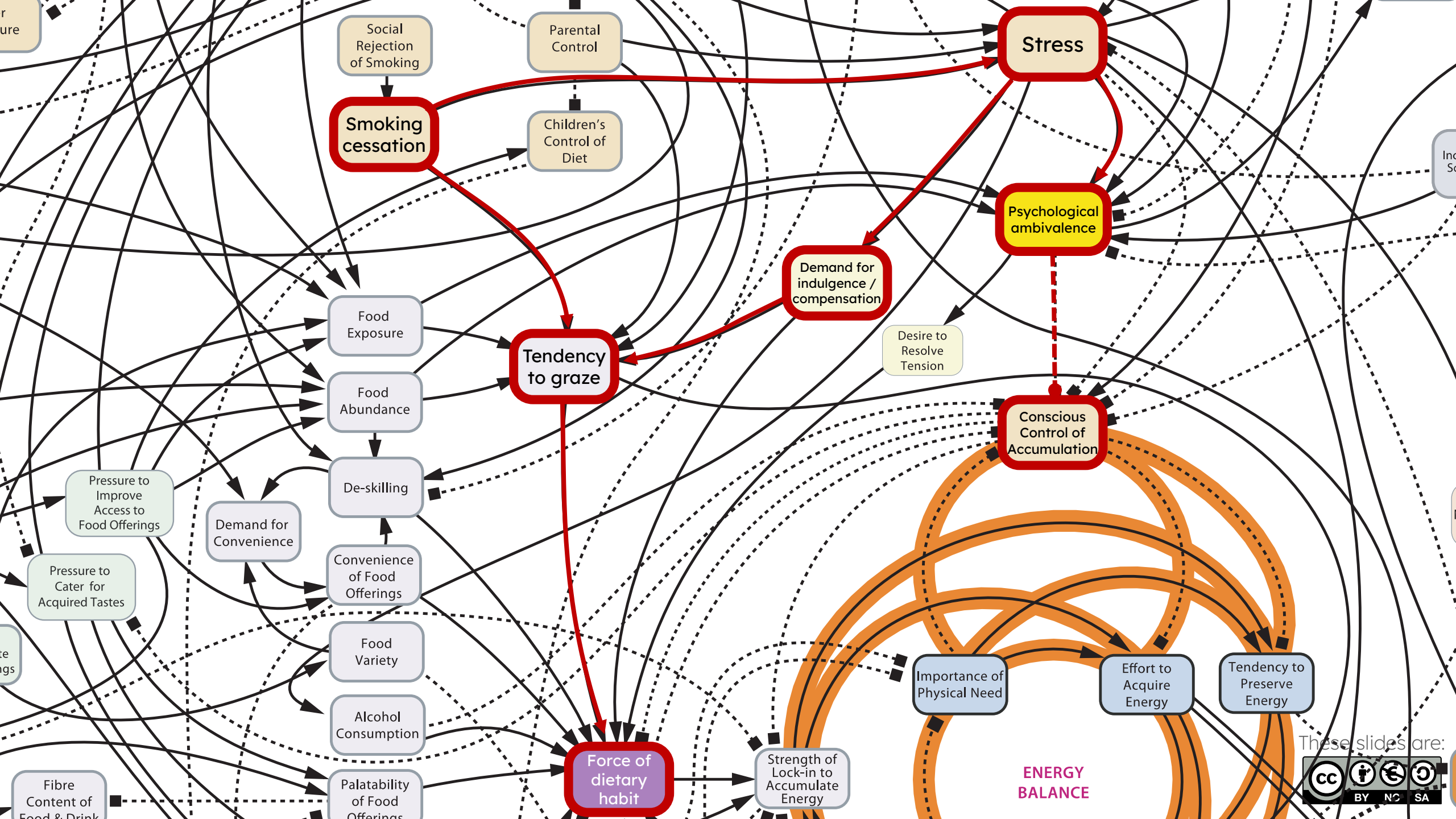
These slides are:

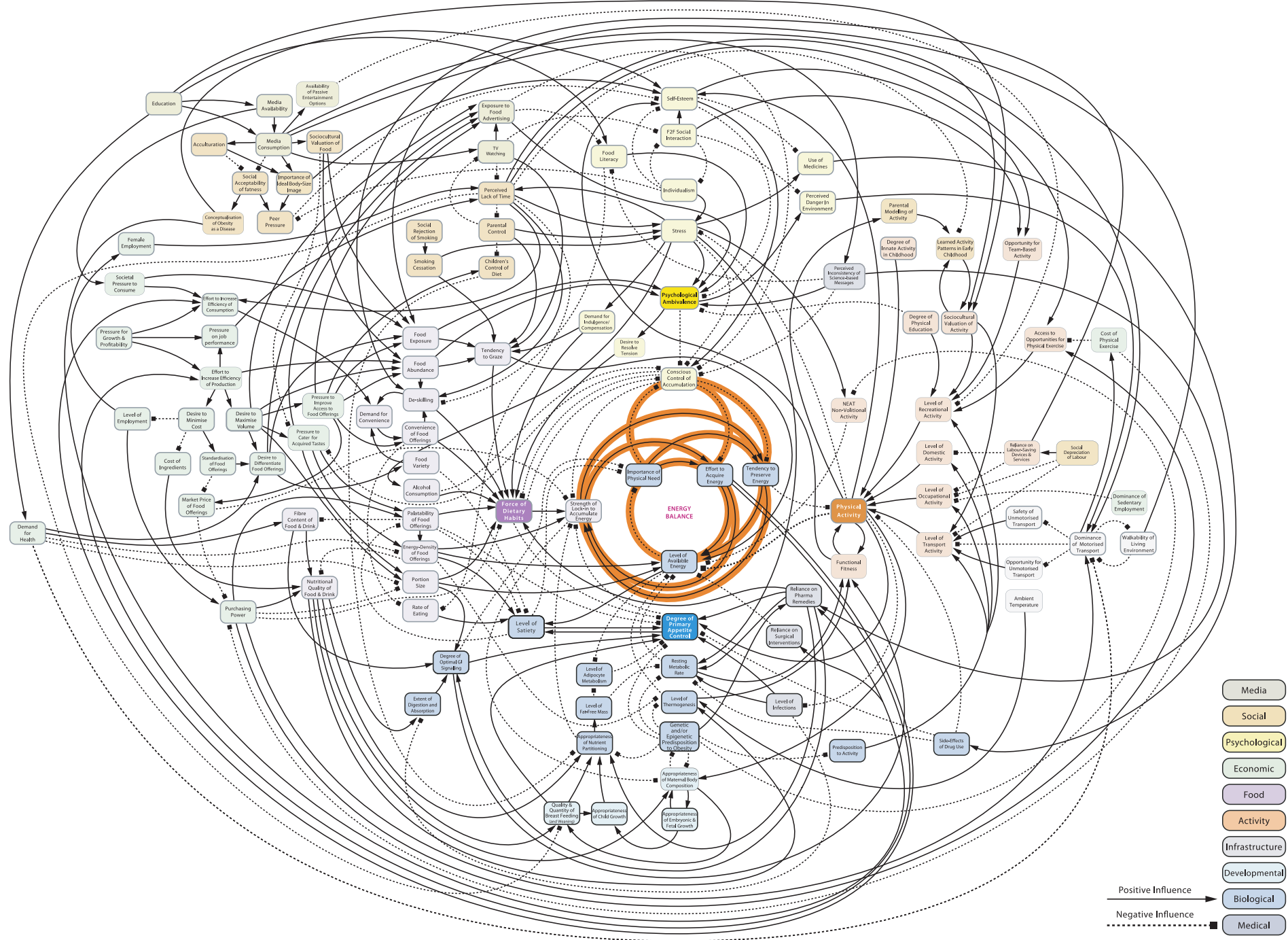

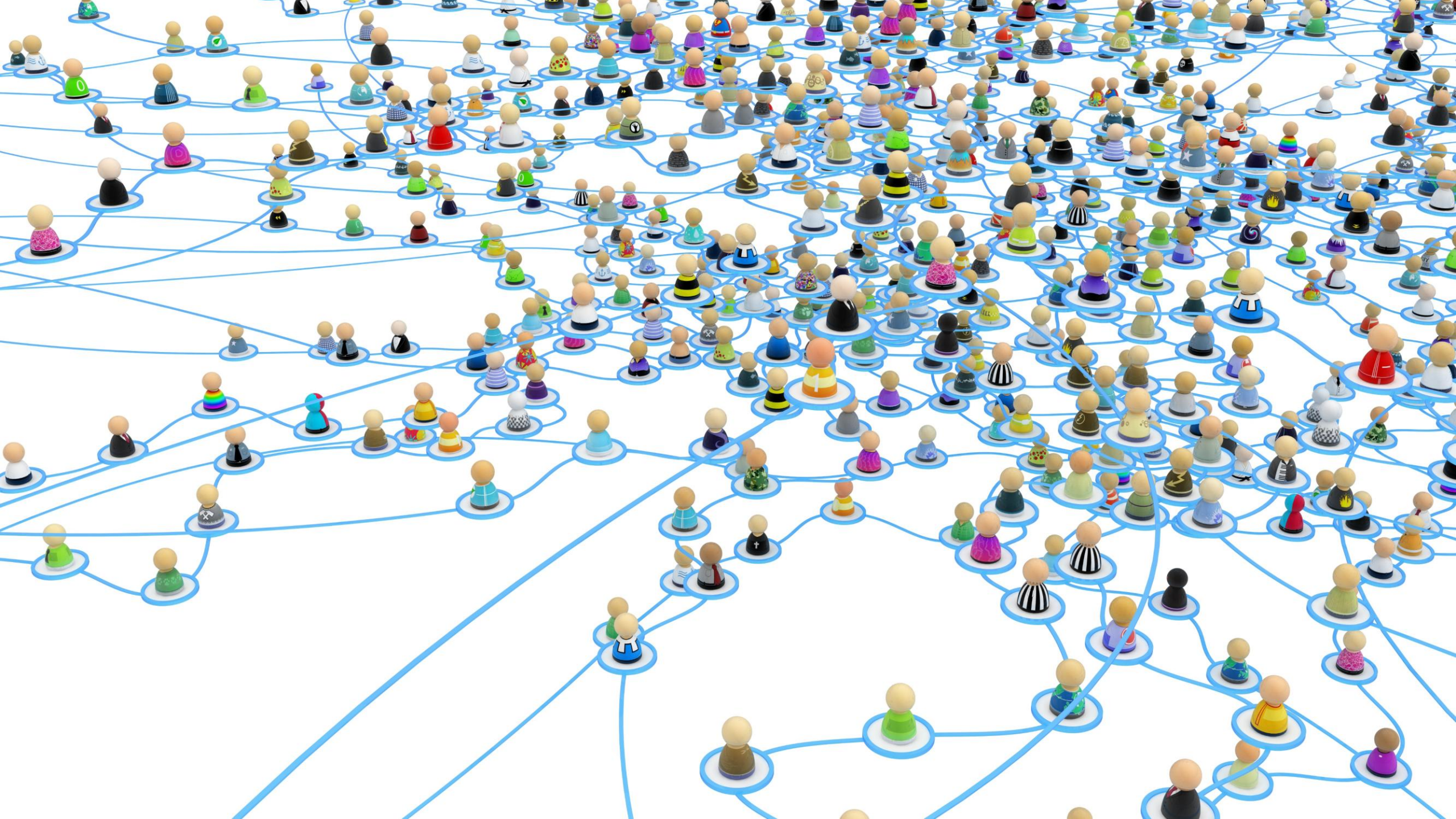

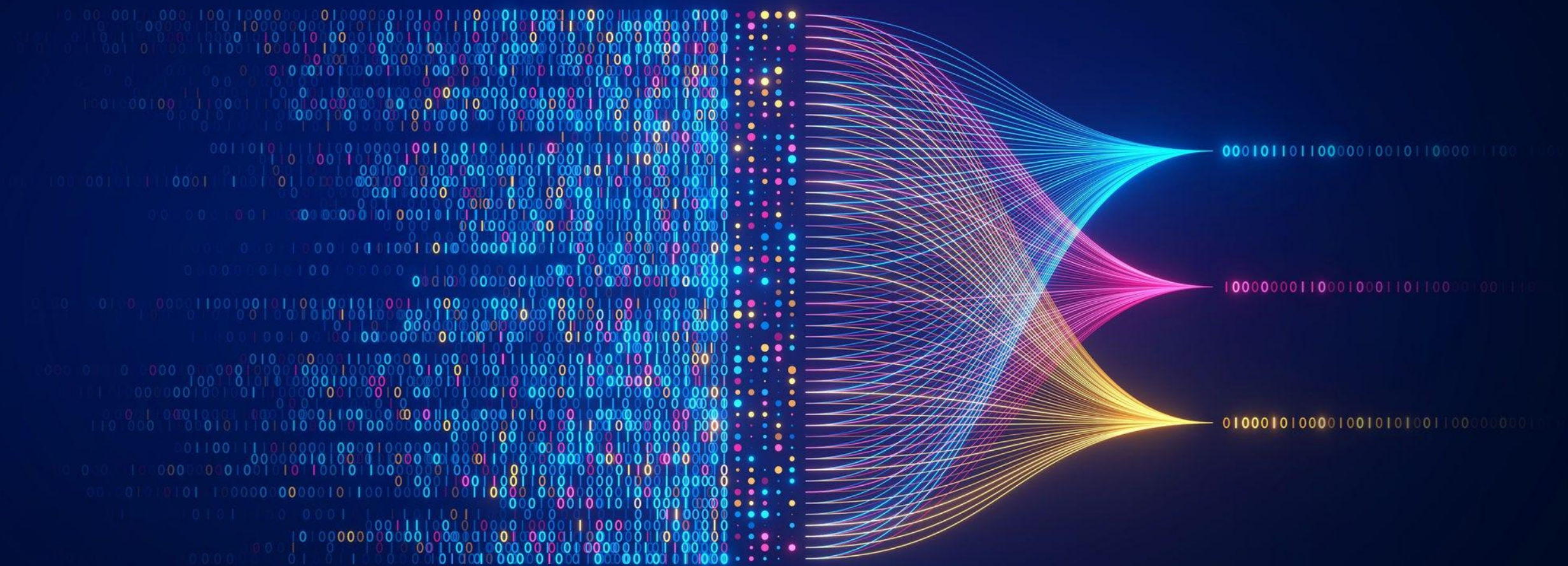
These slides are:

These slides are:

These slides are:

Ethics Canvas

Project Title:

Date:

Ethics Canvas v1.8 - ethicscanvas.org © ADAPT Centre & Trinity College Dublin & Dublin City University, 2017.

Individuals affected Identify the types or categories of individuals affected by the product or service, such as men/women, user/non- user, age-category, etc. 1	Behaviour Discuss problematic changes to individual behaviour that may be prompted by the application e.g. differences in habits, time-schedules, choice of activities, people behaving more individualistic or collectivist, people behaving more or less materialistic. 3 Relations Discuss problematic differences in individual behaviour such as differences in habits, time-schedules, choice of activities, etc 4	What can we do? Select the four most important Ethical impacts you discussed. Identify ways of solving these Impacts by changing your project's product/service design, organisation.Or by providing recommendations for its use or spelling out more clearly to users the values driving the design 9	Worldviews Discuss how the general perception of somebody's role in society can be affected by the project, 5 Group Conflicts Discuss the impact on the relationships between the groups identified, e.g. employers and unions 6	Groups affected Identify the collectives or communities, e.g. groups or organisations, that can be affected by your product or service, such as environmental and religious groups, unions, professional bodies, competing companies and government agencies, considering any interest they might have in the effects of the product or service. 2
Product or Service Failure Discuss the potential negative impact of your product or service failing to operate as intended, eg technical or human error, financial failure/ receivership/acquisition, security breach, data loss, etc. 7		Problematic Use of Resources Discuss possible negative impacts of the consumption of resources of your project, e.g. climate impacts, privacy impacts, employment impacts etc. 8		

The Ethics Canvas is adapted from Alex Osterwalder's Business Model Canvas. The Business Model Canvas is designed by: Business Model Foundry AG. This work is licensed under the Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0 unported license. To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>. To view the original Business Model Canvas, visit <https://strategyzer.com/canvas>.

These slides are:

VROEGSIGNALERING GEMEENTEN

PROCES ONTVANGEN EN VERWERKEN SIGNALLEN VAN SCHULDEISERS

PAS SIGNAAL STUREN NA **SOCIALE INCASSO**

TERUGMELDING AAN SCHULDEISER
DAT INWONER HULP KRIJGT

PASSENDE AANPAK

EERSTE GESPREK

NA ONTVANGST SIGNAAL,
BINNEN 4 WEKEN

SIGNAAL AFSLUITEN

• **SOCIALE INCASSO:**

1. HERINNERING(EN) MET
 - AANBOD BETALINGSREGELING
 - WIJZEN OP SHV
 - GEEN REACTIE : SIGNAAL NAAR SHV
2. INSPANNING PERSOONLIJK CONTACT
 - BELLEN, BEZOEKEN, BALIE

WIL INWONER HULP BIJ FINANCIËLE PROBLEMEN?

JA

NEE

GEEN REACTIE
BINNEN
4 WEKEN

These slides are:

Drie versies van de casus

- A. De gemeente besluit burgers een brief te sturen.
- B. De gemeente besluit burgers te bellen.
- C. De gemeente besluit langs te gaan bij burgers.

These slides are:

Citaten

- “Ik gooi reclame altijd gelijk weg. Alle post. Zit nooit iets leuks bij. Mensen die me kennen kunnen me altijd wel vinden.”
- “Ik ben gestopt met opnemen als een onbekend nummer belt. Die willen toch alleen maar dingen verkopen. Of geld.”
- “Toen kwam er iemand langs; en toen had de hele buurt het erover. Hier blijven dingen niet geheim. Dat lijkt mij echt vreselijk.”

These slides are:

Terugkoppeling

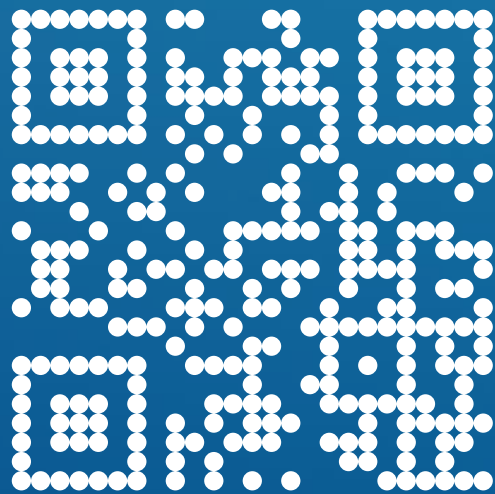
- Hoe ging het in jullie groepje?
- Wat vonden jullie een lastige afweging?
- Waar misten jullie input van burgers het meeste?

These slides are:

Ethiek in het Sociaal Domein:

reflecteren op ethiek en aannames

ELSA Lab
Armoede & Schuld
info@elsa-lab.nl

Steffi Kohl
Hogeschool Zuyd
Gjalt-Jorn Peters
Open Universiteit

<https://osf.io/6b8ky>

burgerkracht Limburg